

Norskur professari ger uppskot til skipan av føroysku fiskivinnuni

Norskur professari fer í morgin at elggja fram kanning av føroysku fiskivinnuni, sum hann hevur gjørt fyri Javnaðarflokkinn

Árni Gregersen

Tað verður ein norskur professari, sum í annaðkvöld skal greina, hvat kann gerast fyri at tað almenna kann fáa meira burturúr fiskatilfeinginum, sum føroyska samfelagið hevur atgongd til.

Torbjørn Trondsen er professari við Lærda Háskúlan í Tromsø. Hann hevur gjørt eina frágreiðing, sum Javnaðarflokkurin á Fólkatíngi, Sjúrður Skaale, í samráði við leiðslu floksins, hevur biðið hann gera.

Norski professarin skal eisini umframt høvuðsspurningin um hvussu frægest fæst burturúr, eisini svara nøkrum meira ítøkiligum spurningum frá Javnaðarflokkinum:

1. Eru royndir í øðrum londum, sum kunnu nýtast í Føroyum?
2. Er uppboðssøla av fiskidøgum ella kvotum ein gongd leið til tess at áseta tilfeingisrentuna - og hvussu kundi ein slík uppboðssøla verið framd í verki?
3. Eiga vit at forða útlandingum í at fáa atgongd til føroyska fiskivinnu gjøgnum eina uppboðssølu - og hvussu kann sleppast undan hesum?

4. Hvørja drivmegi hava reiðarar til at gera iløgur, um teir ikki hava vissu fyri bæði veiðirættindum og tilfeingisrentu í langa tíð framyvir.

5. Verður yvirhøvur nakar kapitalur at gera iløgur fyri, um stóru yvirskotini í vinnuni hvørva?

6. Vilja bankarnir figgja nýggj skip, um óvissa er um rættindini?

7. Fara nógvir fiskimenn bráðliga at standa við ongum arbeiði, um farið verður frá verandi skipan?

Frágreiðingin frá norska professaranum er heilar 100 síður og hevur yvirskriftina: Hvussu fæst mesta tilfeingisrentan úr fiskivinnuni og hvussu gagnar hon samfelagnum best.

Samandráttur

Torbjørn Trondsen hevur gjørt sínar niðurstøður eftir at hava savnað upplýsingar í millum annað Føroyum, har hann hevur tosað við fólk í fiskivinnuni og fólk sum hava áhuga fyri tí, sum hendir í fiskivinnuni.

Høvuðsniðurstøðan í frágreiðingin er greitt, at vit fáa alt ov lítið burturúr fiskatilfeinginum.

Fyrst og fremst tí vit ikki røkja fiskastovnarar

Sjúrður Skaale

nóg væl, men eisini tí tann tilfeingisrenta, sum eftir hansara meting hoyrir samfelagnum til, endar í lummunum hjá teimum, sum eiga skip og veiðurættindir. Eisini vísir hann á, at tað tekur burtur av, tá ið reiðarar taka seg úr fiskivinnuni og selja rættindini til aðrar.

Norski professarin gevur í frágreiðingin eisini 10 ráð til, hvussu samfelagið skal fáa meira burturúr fiskatilfeinginum og hvussu hetta betur skal gagna samfelagnum.

Ráðini

Fyrst og fremst mælir norsk professarin til, at føroysku myndugleikarnir lurta 100 prosent eftir tilráðingunum frá ICES – bæði tá ið talan er

um mest loyvdu veiðu og um hvussu stórt trýstið eigur at vera á fiskastovnarar.

Hann mælir til, at ein kvotabanki verður stovnstur, sum selir partar av TAC til fyrirkur, sum frammanundan eru góðkendar til fiskiskap í føroysku fiskivinnuni.

Hetta skal gerast á ein slíkan hátt, at sæð yvir longri tíð, so skal so stórir partur av tilfeingisrentuni sum møguligt koma samfelagnum til góðar.

Hann sigur eisini, at kvotabankin fær einarætt at selja kvotur og at tað skal gerast ólógligt at selja kvotur millum fyrirkur.

Í sambandi við sølu av rættindum sigur hann, at loyvur kunnu verða latin frá

trimum mánaðum og upp í 10 ár. Hann sigur, at atlit eigur at takast tilt ey krøv, sum figgingarstovnar seta. Tí er neyðugt eisini at áseta og selja kvotur, sum eru galdandi í 10 ár.

Nýkomarar

Ein trupulleiki, sum ofta hevur verið nevndur í kjakinum um fiskivinnuna er, hvussu nýggj fólk sleppa frammat í vinnuni.

Torbjørn Trondsen heldur, at louvvir skulu latast til onnur, sum so skulu fáa høvi at keypa kvotur og rættindir.

Loyvini eiga at verða latin eftir einari meting av førleikum og við treytum um at viðkomandi hevur atgongd til føroyskt skrásett skip sum skal sigla við føroyskar manning. Skip skal eitt føroyskt skrásett felag eiga ella hava leigað.

Eisini sigur norsk professarin, at fyri at so nógv arbeiðspláss verða tryggjað í Føroyum, skal tað vera ein treyt, at allur fiskur

fer um føroyskan keikant. Hann sigur í frágreiðingin, at keyp og søla av kvotum ikki er nakað nýtt í føroysku fiskivinnuni. Tað verður gjørt longu nú.

Søluprísurin svarar til vøksturin í virðinum, sum koma til sjóndar gjøgnum kapping millum feløgini, sum hava keypt loyvini.

Atlit verður tikið til reiðari og fiskimenn, sum eisini fáa part av vøkstirinum, sum svara til vanligt avkast av kapitalinum og sum dekkja ta risiko, sum hesi taka.

Harðari kapping

Fyri tey reiðari, sum hava loyvur galdandi til 1. januar 2018, verður ein broyting, sum tann, norsk professarin mælir, til ein torførari gerandisdagur búskaparliga særð.

Serliga tí hesi reiðari nú fara at nýðast at keypa kvotur. Kvotur, sum reiðari í dag ikki hava goldið tí almenna nakað afturfyri.

Torbjørn Trondsen

Arbeitt í nógv ár við fiskivinnuni

Framløga verður av frágreiðingin í Østrøm hóskvøldið kl. 19.30

Tað er ein kendur norskur professari, sum í annaðkvöld fer at leggja fram eina frágreiðing, um hvussu føroyska fiskivinnan kann skipast, so meira av peningi fellur

aftur til samfelagið. Torbjørn Trondsen hevur gjørt eina rapport fyri Javnarflokkinn á Christiansborg, men eisini eftir avtalu við leiðslu floksins.

Norski professarin hevur havt stóran áhuga fyri marknaðarføring í fiskivinnuni, men hann hevur eisini havt stóran áhuga í sjálvari virðis-ketuni í fiskivinnuni.

Torbjørn Trondsen hevur skrivað eina rúgvu av vísindaligum greinum og er í starvi á Lærda Háskúlanum í Tromsø.

Í lötuni er stríð um hann,

tí hann er skuldsettur fyri at arbeiða ov nógv við síðuna av starvinum, sum professari.

Hann hevur eina ráðgevandi fyrirkur, sum eittir TT

Manegment, sum arbeiðir í fiskivinnuni og tað er hetta felagið stríð hevur verið um.